

Indledning

Dette nummer af *Tidsskrift for Arbejdsliv* har ikke været planlagt som et temanummer. Det er det heller ikke blevet. Artiklerne spænder over forskellige felter, som arbejdslivet berører og berøres af: teknologi, samarbejde, ideologi og ændrede reguleringsformer, fleksibilisering og menneskelig resourceudvikling.

Alligevel kan man på tværs af disse emner finde et tema, som går igen i de fleste bidrag, nemlig lønmodtagernes muligheder for at opnå indflydelse på deres arbejde og arbejdsplads.

Christian Koch behandler spørgsmålet om indflydelse i forhold til udformningen af den teknologi, der anvendes på arbejdspladsen. Han ser tilbage på de faglige strategier siden 1970'erne og finder her i 1990'erne hos svensk LO et interessant forsøg på at engagere medlemmerne på teknologiområdet. Spørgsmålet er, hvordan teknologi igen bringes på fagbevægelsens dagsorden.

Karin Mathiesen og Hans Hvenegaard præsenterer resultaterne af en evaluering af de såkaldte MIO-forsøg på statslige arbejdspladser. Her blev der eksperimenteret med nye former for samarbejde mellem ledelse og arbejdstagerrepræsentanter - former, som blev kodificeret med stats-overenskomsten i 1999. Der præsenteres forskellige modeller for samarbejdet og dermed også for lønmodtagernes muligheder for indflydelse.

Peter Seglow diskuterer, hvorfor to årtiers svækkelse af fagbevægelsen i Storbritannien alligevel er endt med, at (de fleste) lønmodtagere har bedre forhold og flere rettigheder end tidligere. En svækkelse af kollektive rettigheder er blevet modvirket af en styrkelse af individuelle rettigheder, det sidste især takket være en række EU-direktiver.

Peter Nielsens artikel tangerer også indflydelsesaspektet, men her er det dog udviklingen af de menneskelige ressourcer, der er i centrum. Artiklen bygger på en omfattende survey rettet mod danske virksomhedsledere. Ud fra deres svar er der foretaget en opdeling af virksomhederne efter anvendte fleksibilitetsformer og efter udbredelsen af de principper, der kendetegner avanceret *human resource management*. Herfra kobles der til spørgsmål om arbejdsorganisation og kompetenceopbygning.

Endelig er indflydelse hovedproblemstillingen i en forelæsning af *Ann Westenholz*, som vi har valgt at bringe. Hun opridses, hvordan lønmodtagernes deltagelse i ledelsen af virksomheder historisk har udviklet sig gennem tre spor, nemlig kollektive forhandlinger, med-ledelse og sam-organisering. Videre diskuterer hun forskellige måder at tolke disse indflydelsesprocesser på - hos såvel lønmodtagerne selv som hos forskere.

I debatartiklen spørger vi, om for mange arbejder for meget, og endelig bringer vi som sædvanlig nogle nyheder om kommende konferencer m.v. samt nogle friske boganmeldelser.

Redaktørerne